

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

Того вечора, коли Атена Лю померла в мене на очах, ми святкували підписання її угоди з *Netflix*.

Та спершу два факти про Атену, без яких ви не зрозумієте суті цієї історії.

По-перше, в неї є все: угода на декілька книг з великим видавництвом одразу після університету, ступінь магістра мистецтв після дуже відомого письменницького воркшопу, участь у престижних мистецьких резиденціях та перелік номінацій на премії, довший за мій список покупок. До двадцяти семи років вона видала три романи, й кожен ставав успішнішим за попередній. Для Атени угода з *Netflix* була не доленосною подією, а просто ще одним приводом для гордощів, додатковим успіхом на шляху до літературної слави, яким вона крокувала після випуску.

По-друге — можливо, як наслідок першого, — в неї майже немає друзів. Письменники нашого віку — амбітні висхідні зірки до тридцяти — схильні гуртуватися. Ви можете легко пересвідчитися в цьому, зробивши декілька кліків у будь-якій соцмережі: письменники не шкодують слів, коментуючи уривки з неопублікованих рукописів одне одного («ТА ЦЕ ЗНОСИТЬ ДАХ!»), вони аж кричать від захвату після оприлюднення обкладинок («ЦЕ ТАК КРУТО, ВМЕРТИ МОЖНА!!!») і постять селфі з письменницьких посиденьок по

всьому світу. Але на фото в інстаграмі Атени інших людей не буває. Вона регулярно пише в твітері про нові кар'єрні досягнення, постить дотепні закручені жарти для сотень тисяч підписників, але рідко додає @ чужих сторінок. Алена не хизується знайомствами, не рекламує і не радить книжок колег, не тягнеться за кимось демонстративно й розпачливо, як часто роблять письменники-початківці. За весь час, що ми знайомі, я не чула від неї жодної згадки про близьких друзів, окрім мене.

Я звикла вважати її самітницею. Алена надзвичайно, до смішного успішна, тож не дивно, що не хоче спілкуватися з простими смертними. Ймовірно, Алена листується виключно з власниками блакитних галочок і знайомими авторами бестселерів, які можуть розважити її тонкими заувагами про сучасне суспільство. Алена не має часу на дружбу з пролетарями.

Але за останні роки в мене з'явилась інша теорія, суть якої в тому, що всі вважають Атену такою ж нестерпною, як я. Важко дружити з тією, яка затьмарює тебе на кожному кроці. Мабуть, ніхто не витримує спілкування з Аленою, бо неможливо витримати постійне порівняння з нею не на свою користь. Мабуть, я зараз пишу ці рядки, бо й сама не менш жалюгідна.

Тож того вечора в шумному дорогезному барі на даху в Джорджтауні ми з Аленою сидимо лише вдвох. Вона закидається коктейлями так, ніби затялася довести, що гарно проводить час; а я п'ю, щоб заткнути в собі тварюку, яка воліла б, щоб Алена померла.

Ми з Аленою подружилися суто завдяки збігу обставин. На першому курсі в Єлі ми мешкали на одному поверсі, обидві змалку мріяли стати письменницями, тож опинилися на одному письменницькому курсі для студентів. На початку кар'єри ми публікували свої оповідання в одних і тих самих літературних журналах, а через декілька років після випуску переїхали в одне місто. Алена — бо отримала престижну стипендію в Джорджтауні, де, за чутками, її гостьова лекція в Американському університеті справила таке враження, що кафедра англійської філології створила посаду викладачки творчого письма спеціально для неї. А я — бо матеріна двоюрідна сестра мала квартиру в Россліні й дозволила мені там пожити за умови, що я оплачуватиму комунальні послуги і не забуватиму поливати її квіти. Між нами ніколи не було

спорідненості чи зв'язку через глибоку спільну травму. Ми просто завжди були в одному місці й займалися тим самим, тож нам було зручно підтримувати приятні стосунки.

Та попри те, що починали ми на одному курсі — «Вступі до короткої прози» професорки Наталії Гейнз, — після випуску наші кар'єрні шляхи розійшлися кардинально.

Свій перший роман я написала на злеті натхнення всього за рік, поки протираєла штани в «Teach for America». Я щодня приходила з роботи й старанно записувала історію, яку хотіла розповісти світу ще з дитинства: дуже деталізовану й ненав'язливо магічну оповідь про дорослішання, жалобу, втрати і сестринство, яку я назвала «Над сикомором». Я надіслала запити пів сотні літературних агентів, але марно. Та врешті під час відкритого прийому заявок книжку зголосилося взяти невелике видавництво «Evermore». На той час сума авансу здалася мені нереальною — десять тисяч доларів одразу плюс роялті, якщо книжка принесе більший прибуток; але потім я дізналася, що Атені за дебютний роман у «Penguin Random House» виплатили шестизначну суму.

«Evermore» загнулося за три місяці до виходу моєї книжки друком. Авторські права повернулися до мене. Літературний агент, з яким я почала працювати після пропозиції «Evermore», дивом перепродав права одному з видавництв «великої п'ятірки», домовившись про двадцять п'ять тисяч авансу й уклавши «вигідну угоду», як написали на платформі *Publishers Marketplace*. Здавалося, в мене нарешті вийшло, і всі мої мрії про славу та успіх стануть реальністю, але з наближенням дати виходу перший наклад скоротили з десяти тисяч примірників до п'яти; тур, що мав охоплювати шість міст, скоротився до трьох презентацій навколо Вашингтона; а обіцяні відгуки відомих письменників так і не з'явилися. Додруків я теж не отримала. Загалом мені вдалося продати дві, ну максимум три тисячі примірників. У хвили чергового скорочення — а такі відбувалися під час кожної економічної кризи — мого редактора звільнили, а мене перекинули до такого собі Гаррета, який настільки переймався просуванням мого роману, аж я часом замислювалася, чи не забув він про мене взагалі.

Проте всі навколо казали мені, що це звична річ. Мовляв, з дебютами не складається в усіх. Такі вже вони, видавці. У Нью-Йорку завжди хаос, усі редактори та агенти перевантажені й отримують

малу зарплатню, тож невдачі не рідкість. Трава в сусіда ніколи не зеленіша. Всі автори ненавидять етап підготовки до друку. Золотий квиток не падає з неба, всього треба досягати важкою роботою, наполегливістю й постійними спробами.

Але чому ж декому вдається прославитися вже з першої спроби? За пів року до виходу дебютного роману Атени вона отримала величезний розворот зі спокусливими світлинами в дуже популярному видавничому журналі. Заголовок був такий: «ВИСХІДНА ЗІРКА ГОТОВА РОЗПОВІСТИ ІСТОРІЇ АМЕРИКАНЦІВ АЗІЙСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ, ЯКИХ МИ ТАК ПОТРЕБУЄМО». Вона продала права на видання в тридцять країн. Її дебютна книжка вийшла під фанфари критиків у виданнях на кшталт «New Yorker» та «New York Times» і декілька тижнів посідала верхні сходинки всіх списків бестселерів. Лавина нагород, що посипалася на неї наступного року, стала передбачуваним завершенням. Дебют Атени під назвою «Голос і відлуння» — розповідь про китайсько-американську дівчинку, яка вміла прикликати привиди померлих жінок свого роду, — належав до тих рідкісних романів, які втримують ідеальний баланс між умоглядною і комерційною літературою, тож її номінували на Букера, *Nebula*, *Hugo* та *World Fantasy Award*. У двох номінаціях вона перемогла. І це було всього три роки тому. Відтоді вона видала ще дві книжки, й критики одностайно твердять, що Алена пише дедалі краще.

Не те щоб Алена не талановита. Вона дуже *сильна* письменниця: я читала всі її книжки, й навіть задрість не завадить мені розгледіти гарно написане. Але було аж надто очевидно, що ключ до зірковості Атени — зовсім не в письменницькій майстерності. А в *ній самій*. Якщо коротко, Алена Лю дико крута. Навіть ім'я — Алена Лін Ень Лю — круте. Містер і місіс Лю постаралися на славу, дібравши ідеальне поєднання класичного та екзотичного звучання. Народжена в Гонконзі, Алена росла між Сіднеєм і Нью-Йорком, освіту здобула в британських пансіонах, і це дало їй вишукану мову, хоч і з акцентом. Висока й струнка, елегантна, мов колишня балерина, з порцеляново-блідою шкірою, величезними карими очима та пухнастими довгими віями, що робили її схожими на китайську версію Енн Гетевей, — така Алена. (Останнє — це не расистська заувага, бо одного разу Алена

виклала спільне селфі з Енні, зроблене десь на червоній доріжці. На фото вони притулились одна до одної, тож їхні величезні оленячі очі опинилися зовсім поруч, а підписала вона це селфі одним словом: «Близнючки!».)

Атена — неймовірна. У буквальному розумінні.

Звісно ж, Атена отримує все найкраще, бо саме так і влаштована ця індустрія. Видавництва обирають переможців — привабливих, крутих, молодих і... гм, ми всі про це думаємо, тож скажімо просто: достатньо «різноманітних», а потім спрямовують на них гроші й ресурси. І тут страшенно важлива воля випадку. Ну, хай не воля випадку, але сукупність чинників, не пов'язаних з письменницькою майстерністю. Атена — красуня, навчалася в Єлі, ймовірно, квір, та ще й не біла, тож саме її обрали сильні світу цього. А я — звичайна кароока брюнетка Джун Гейворд із Філадельфії, тож байдуже, чи багато я працюю і чи добре пишу, — Атеною Лю мені не стати.

Я чекала, що вона вже й нині злетить значно вище за мою орбіту. Але приятні повідомлення не припинялися («Як писалося сьогодні?», «Виконала норму слів?», «Хай вдасться з дедлайном!»), як і запрошення: щасливі години «маргарит» в «El Centro», бранч у «Zaytinya», поетичний слем на Ю-стріт. Наша дружба належить до тих поверхових стосунків, коли люди проводять багато часу разом, але насправді зовсім не знають одне одного. Я досі не в курсі, чи є в неї брати-сестри. Вона ніколи не розпитувала мене про моїх хлопців. Але ми зависаємо разом, бо це зручно, адже обидві мешкаємо у Вашингтоні, а ще тому, що з віком заводити нових друзів стає важче.

Я справді не знаю, чому подобаюсь Атені. Вона завжди обіймає мене під час зустрічі. Ставить вподобайки моїм дописам щонайменше двічі на тиждень. Щонайменше раз на місяць ми ходимо кудись випити, як правило, на її запрошення. Гадки не маю, чим можу її зацікавити: я не впливова і не популярна, не маю зв'язків, які робили б проведений зі мною час вигідним для неї.

Глибоко в душі я завжди підозрювала, що Атені моє товариство саме тому й подобається: я їй не суперниця. Я розумію її світ, але не несучи загрози, бо навіть нинішні її здобутки для мене недосяжні й вона може без докорів сумління хизуватися переді мною своїми перемогами. Хіба ж не кожному з нас хочеться мати друга, який

ніколи не поставить під сумнів нашу вищість, бо ми знаємо: він чи вона назавжди лишиться невдахою? Хіба не кожному з нас потрібен той, хто виконуватиме роль боксерської груші?

— Не може все бути так погано, — говорить Атена. — Я впевнена, що вони просто відкладуть вихід твоєї книжки на декілька місяців.

— Вихід не відклали, — кажу я. — Скасували. Бретт сказав, що вони просто... не знайшли місця в розкладі друку.

Вона плескає мене по плечу:

— О, не хвилюйся. Так чи інакше з твердої обкладинки ти отримаєш вищі роялті! Сріблясте тиснення, еге ж?

«Це якщо я отримаю бодай якісь роялті». Цього я не кажу вголос. Якщо дорікнути Атені нетактовністю, вона почне надмірно й перебільшено перепрошувати, а це стерпіти складніше, ніж просто проковтнути роздратування.

Ми сидимо в барі «Грем» — на даху, на двомісному диванчику, звідки відкривається чудовий краєвид на захід сонця. Атена допиває другу склянку віскі сауер, а я закінчую третій келих піно нуар. Наша розмова зійшла на вічну тему моїх проблем з видавцем, про що я вже встигла пошкодувати, бо ж усе, що, на думку Атени, мало б мене втішити чи підбадьорити, натомість тільки дужче роз'ятрює рану.

— Я не хочу дратувати Гаррета, — кажу. — Та якщо відверто, мені здається, він просто чекає відмови, щоб остаточно списати мене.

— О, не став на собі хрест, — каже Атена. — Він же придбав твій дебютний роман, правда?

— Та ні, взагалі-то, — кажу я. Доводиться щоразу нагадувати Атені про це. У неї пам'ять мов у золотої рибки, коли йдеться про мої проблеми, і запам'ятовує вона все лише після двох-трьох повторів. — Редактора, який обрав мій роман, звільнили, й мене перекинули до Гаррета. І щоразу, коли ми обговорюємо мій рукопис, у мене складається враження, що він робить це для галочки.

— Тоді до біса його, — радісно промовляє Атена. — Ще по одному?

У цьому закладі напої непомірно дорогі, але це нічого, бо ж платить Атена. Атена завжди пригощає, і до цього часу я перестала

навіть пропонувати розділити рахунок. Сумніваюся, що Атена взагалі розуміє самі поняття «дорого» і «дешево». Після повністю профінансованої магістратури в Єлі на її банківський рахунок одразу посипалися сотні тисяч доларів. Якось, коли я розповіла їй, що молодий спеціаліст видавничої сфери в Нью-Йорку може заробити не більше тридцяти п'яти тисяч на рік, вона просто кліпнула й запитала: «А це багато?»

— Я випила б мальбеку, — кажу я. Дев'ятнадцять доларів за келих.

— Прийнято, крихітко, — Атена підводиться й рушає до бару. Бармен усміхається їй, і вона здивовано зойкає, затуляючи рота долонями, мов Ширлі Темпл¹. Схоже, хтось із джентльменів за стійкою передав їй келих шампанського.

— Так, ми справді святкуємо, — її божественний піднесений сміх лине понад музикою. — А можна ще один келих для моєї подруги? За мій рахунок.

Мені ніхто з присутніх шампанського не дарує. Але це звична річ. Атена завжди купається в увазі, коли ми виходимо кудись: якщо не від спраглих читачів, які хочуть зробити селфі й узяти автограф, то від чоловіків та жінок, які вважають її принадною. А я — невидимка.

— Так от, — Атена знову сідає поруч мене й простягає мій келих. — Хочеш розповім про зустріч із *Netflix*? Господи, Джуні, це було неймовірно. Я зустрічалася з продюсером «Короля Тигра». Самого «Короля Тигра»!

«Порадій за неї, — кажу я собі. — Просто порадій, нехай цей вечір буде її».

Люди завжди описують заздрість як щось гостре, зелене, отруйне. Безпідставне, ядуче та підле. Але я збагнула, що для письменників заздрість радше схожа на страх. Заздрість — це збите серцебиття, коли я бачу в твітері новини про успіхи Атени: черговий книжковий контракт, номінація на нагороду, спеціальне видання, продаж прав за кордон. Заздрість — це постійно порівнювати себе з нею і програвати, це паніка, що я пишу недостатньо добре чи недостатньо швидко, що мене замало і це ніколи

¹ Американська кіноакторка, відома ролями, в яких знімалась у дитячому й підлітковому віці. (Тут і далі примітки перекладачки та редактора українського видання.)